

Španělsko – Andalusie 2013

1.den : Vydali jsme se na cestu ve směru Norimberk, Heilbron, Karlsruhe, Mulhouse, Dijon, Lyon, Nimes, Perpignan, Girona, Lloret de Mar.

2.den: Ráno jsme přešli španělskou hranici a dorazili do největšího letoviska **Costa Bravy** (Divoké pobřeží) **Lloretu de Mar** (40 000 obyv.). Promenáda města před krásnou pláží nechává vzpomenout na nádheru 18.stol.Zde jsme se ubytovali v hotelu nedaleko pláže a část naší skupiny relaxovala na pláži nebo u hotelového bazénu. My ostatní jsme vypluli z místní pláže do nejkrásnějšího městečka na Costa Bravě, do **Tossy de Mar** (5000 obyv.). Kochali jsme se výhledy na skalnaté pobřeží Costa Bravy za necelou hodinku dopluli na hlavní pláž Tossy. Středověké hradby, nejzachovalejší na celém divokém pobřeží, se zde přimykají přímo ke skále, spadající přímo do moře.Sedm věží obklopuje starou část města **Vila Vella** se zbytky gotického chrámu a guvernérova paláce z 15.stol.V městském muzeu nacházejícím se právě v guvernérově paláci jsou k vidění obrazy malířů jako je Marc Chagal a Joaquín Sunyer. Prošli jsme se po opevnění, zastavili jsme na hezké vyhlídce na pobřeží i město,v centru jsme si nakonec ukázali hezký kostelík , kam se chodili modlit námořníci i jejich rodiny, a chrám sv.Vincenta s barokním průčelím. Někteří navštívili muzeum a všichni se kochali malebnými zákoutími dolního města. Dost času zbylo i na koupání pod útesy i na ochutnávání místních specialit ve zdejších vyhlášených restauracích. K večeru jsme se vrátili zpět do **Lloretu**. Vystoupili jsme blízko centra, podívali se ke kostelu Sant Roma, který je směsicí románského, byzantského, gotického i maurského slohu. V dobách ohrožení byl útočištěm před tureckými a alžírskými piráty. Nakonec jsme se zastavili na u bronzové sochy Žena námořníka z roku 1966, která se stala symbolem města.

3.den: Po snídani jsme se vydali na jih. Projížděli jsme kolem aglomerace katalánské metropole **Barcelony**. Zastavili jsme u zachovalé části římského aquaduktu z časů císaře Augusta nadaleko **Tarragony** plné římských i středověkých památek. Přešli jsme deltu řeky **Ebro** a po vyhlídkové jízdě mezi sady pomerančovníků a citronovníků podél **Costy del Azahar** (Pobřeží pomerančového květu) jsme po poledni zastavili v krásném historickém městečku **Peniscole** (8000 obyv.). Centrum starého města leží na skalnatém poloostrově spojeném s pevninou úzkou šíjí s plážemi po obou stranách. Staré město je obehnané mohutnými hradbami, za kterými se skrývají úzké uličky s mnoha krásnými zákoutími. Nad vši tou nádherou se tyčí hrad, který byl na začátku 15.stol. sídlem vzdorpapeže Benedicta XIII. vlastním jménem Pedro de Luna. Branou s erbem Pedra de Luny jsme vešli do starého města, po opevnění jsme došli až k hradu. Zastavili jsme u sochy vzdorpapeže, u papežských zahrad i na mohutném opevnění z časů španělského krále Filipa II. Dost času zbylo také na rybí speciality a toulání se v úzkých uličkách za hradbami. Minuli jsme třetí největší město Španělska **Valencii** (800 000 obyv.) a dojeli až do **Alicante** (300 000 obyv.), kde jsme se na kraji města ubytovali .

4. den: Dopoledne nás čekala prohlídka centra **Alicante**. Prošli jsme se pod palmami po mramoru krásné promenády zvané **Explanada de España**. Náhlédli jsme do katedrály **sv. Mikuláše** (San Nicolás) stojící na místě starší mešity. Muslimové vládli oblasti od 8.stol. až do roku 1246, kdy kraj a město znovu dobyl Alfonso X. Roku 1298 bylo město za Jaumeho II připojeno k Aragonskému království. Obdivovali jsme krásné okolí katedrály, radnici z 18.stol. i nádherné barokní průčelí kostela Santa Maria. Od pláže jsme výtahem vyjeli do pevnosti **Castillo de Santa Barbara** na vrchu Benacantil. Kartaginci, Římané, Vizigóti, Maurové i Španělé zanechali své stopy na opevnění místa. Ukázali jsme si tři části pevnosti a kochali se nádhernými výhledy na město i pobřeží. Odsud jsme přešli do aglomerace **Elche** (200 000 obyv.), kde se nachází nejseverněji položená oáza datlových palm vůbec. Je jich zde na 200 000. Začali je zde pěstovat Maurové v 8.stol. Roku 1897 zde archeologové objevili nádhernou bustu iberské šlechtičny ze 4.stol.př.n.l. zvanou “ Dáma z Elche“. Zde jsme navštívili botanickou zahradu **Huerta del Cura** ležící přímo v srdci palmerie. Datlové palmy v zahradě jsou staré na 150 let. Odpoledne jsme projížděli předhůřím nejvyššího španělského pohoří **Sierra Nevady**. Projížděli jsme kolem **Granady** a **Malagy** a k večeru dorazili do letoviska na **Costa del Sol** (Slunečné pobřeží) **Torremolinos** (65 000 obyv.)

5.den: Dopoledne jsme se vydali na procházku po letovisku. Na místě **Torremolinos** stávala fénická kolonie Saduce, v době římské tu žilo na 2000 lidí. Maurové v 8 stol. tu začali stavět první mlýny. Odsud také pochází jméno města **Torremolinos-Věž mlýnů**. Po pádu Granady roku 1492 bylo až do 18.stol. cílem útoků afrických pirátů. Od 50.let 20.stol. se tu začal rozvíjet turistický ruch, který dnes tvoří hlavní zdroj příjmů obyvatel města. Ukázali jsme si centrum s obchody a restauracemi, pěknou pěší zónu s několika zajímavými sochami, nejstarší část města se starým mlýnem a kostelem sv. Michala a také cestu na krásnou písčnou pláž, která se u **Torremolinos** táhne do délky 7.km. Odpoledne jsme strávili relaxací a odpočinkem u moře.

6.den: Quien no ha visto Sevilla , no ha visto maravilla-(Kdo neviděl **Sevillu**, neviděl zázrak). To říká místní přísloví a my jsme se o něm měli tento den přesvědčit. **Sevilla** (700 000 obyv.) má velmi blízko k podstatě Andalusie. Je to místo , kde se zrodily býčí zápasy a flamenco. Je možné zde obdivovat památky římské, gotické, maurské, renesanční i barokní. **Bizet** sem umístil děj své **Carmen**. Největší význam pro **Sevillu** mělo udělení monopolu na obchod Španělska s americkým kontinentem v roce 1503. Město se rychle stalo jedním z nejbohatších a nejkosmopolitnějších na světě. Po řece **Guadalquivir** sem plynulo nepřestavitelné bohatství. Dařilo se zde také umění. Žili zde slavní malíři **Zurbarán, Murillo** či **Valdéz Leal**. Narodil se tu **Velasquez**. Až mor roku 1649 a zanášení řeky Guadalquivir znamenalo konec největší slávy města. Zamířili jsme na náměstí **Plaza del Triunfo** na jehož západní straně stojí hlavní archiv španělské říše v Americe, který uchovává na 80 000 000 stran dokumentů. Zde jsme vstoupili do **Alcázaru**, sídla mnoha muslimských i křesťanských vládců města. Jedná se o složitý a nádherný komplex úzce spjatý se životem a láskami mnoha králů . Nejvýznamnější byl bezesporu **Pedro I. Kastilský** (1350-1369), známý jako El Cruel (Krutý) nebo El Justiciero (Spravedlivý). Podle toho, na které straně byli kronikáři, kteří o něm psali. Aby se udržel na trůnu, nechal zavraždit mnoho dřívějších přátel i příbuzných. Alcázar byl původně založen jako sídlo maurských vládců Sevilly. Ti zde vládli až do dobytí Sevilly kastilským králem Fernandem III. roku 1248. V pol. 14.stol. přestavěl již zmiňovaný Pedro I. palác v nádherný komplex soukromých komnat, nádvoří a zahrad určený pro vládu i soukromý život s jeho milenkou, později manželkou , která se jmenovala **Maria Padilla**. Král dobře vycházel s vládcem Granady **Mohamedem V**. Umělcům z Granady tak vdčíme za překrásné zdobné interiéry připomínající ty, které můžeme obdivovat v Granadě. Katolická veličenstva Ferdinand a Isabela sem přenesla svůj dvůr po roce 1480, v době příprav na dobytí Granady. I Karel V. a Filip II zde přistavěli své komnaty a část zahrad. Prošli jsme všechny části Alcázarů a poté zamířili přes židovskou čtvrť do katedrály. Procházeli jsme bludištěm tichých klikatých ulic a hezkých náměstí ve čtvrti **Barrio de Santa Cruz**, kde se nacházela sevillská **judería-židovská čtvrť**, a kde se dnes nabízí mnoho příjemných míst k posezení. V roce 1248 začala být hlavní mešita užívána jako kostel. Církevní představitelé údajně prohlásili: „**Vytvořme takovou stavbu, aby si budoucí generace myslely, že jsme se zbláznili**“. Hlavní loď je dlouhá 126m. a široká 83m. Byla dokončena v roce 1507 v renesančním slohu. Naše průvodkyně **Mercedes** nás seznámila s mnoha detaily souvisejícími s dějinami i výzdobou katedrály. Ukázali jsme si právě restaurovaný fantastický oltář, s tisícer vyřezávaných a pozlacených postav od vlámského umělce **Pietra Dancarta**. Všechno zlato a stříbro použité na výzdobu katedrály pochází ze španělských kolonií v Americe. Ukázali jsme si také obrazy od slavného barokního malíře **Murilla**(1618-1682) a hrobku Kryštofa Kolumba z roku 1902. Jedná se o propracovaný památník se čtyřmi čestnými strážemi, představujícími části Španělského království v době Kolumbovy cesty do Ameriky v roce 1492: **Kastílii, Leon, Aragonii a Navarru**. Údajné ostatky Kolumba sem byly převezeny z Karibiku roku 1899. Nakonec jsme vystoupili na více než 90m. vysokou zvonici **Giraldu**, která bývala minaretem mešity. Z cihel ji nechal postavit muslimský vládce **Jacob al-Mansur** v letech 1184-1198. Poznávání Sevilly jsme zakončili na **Plaza de España** s fontánami a **minikanály** i impozantní budovou z cihel a křiklavých dlaždic. Náměstí bylo vybudováno u příležitosti Iberoamerické výstavy v roce 1929.

7.den: Po snídani jsme se vydali podél pobřeží **Costa del Sol** do britské kolonie **Gibraltar**(30 000 obyv.) V roce 711 tu přistál arabský vojevůdce z Tangeru **Tárik Ibn Zijád** a zahájil tak invazi na Pyrenejský poloostrov. Název Gibraltar je odvozen z Džebel al Tárik (Tárikova hora). Kastilci skálu vyrvali muslimům v roce 1462. V roce 1704 ve válkách o dědictví španělské dobyla **Gibraltar** anglo-holandská flotila. Velká Británie si na mírových jednáních roku 1713 nechala smluvně stvrdit své držení skály. Většina z 30000 obyvatel dodnes chce zachovat

status quo. Hlavním pilířem ekonomiky je zde turismus a také přístav a finanční služby. Skála je vysoká 462 m , jedná se o veliký vápencový hřeben protkaný kilometry vojenských tunelů. Mluví se zde anglicky, ale téměř všichni ovládají také španělštinu. Po té, co jsme absolvovali hraniční kontrolu a přešli přes přístavací dráhu gibraltarského letiště, jsme přesedli do taxíků a vydali se na okružní vyhlídkovou jízdu po skále. Zastavili jsme na nejzašším výběžku nedaleko krásné moderní mešity a kochali se výhledem na **Gibraltarskou úžinu**. Prošli jsme si nádhernou **St.Michael's Cave**, jedná se o velkou krápníkovou jeskyni, kde byly nalezeny ostatky neandrtálců, a kde se dnes konají koncerty využívající vynikající akustiku místa. U **Apes's Den** (Opičího doupěte) jsme se setkali s největším počtem makaků bezocasých, což jsou jediní divocí primáti žijící v Evropě. Taxíky s námi projížděli po vojenských cestách, které jsou běžné dopravě uzavřeny, otvírali se nám fantastické výhledy na úžinu i skálu. Před odjezdem jsme si vychutnali kosmopolitní atmosféru Gibraltarů na náměstí **Casemate Square** i na hlavní ulici **Main Street**. Mnozí neodolali a ochutnali typicky britskou specialitu **fish and chips**. Naší poslední zastávkou byla tento den původně arabské městečko **Mijas** s typickou bílou andaluskou architekturou. Otvírají se odsud krásné výhledy na Costa del Sol. Během procházky ke zbytkům pevnosti jsme si ukázali jedinou čtverhrannou býčí arénu ve Španělsku. Zdejší domy jsou nádherně opraveny a místní restaurace patří k nejlepším v kraji.

8.den : Dopoledne jsme zamířili do centra **Malagy** (550 000 obyv.). Město pravděpodobně založili Féničané a vzkvétalo i za islámských časů. Bylo hlavním přístavem emirátu Granada, posledního muslimského státu na Pyrenejském poloostrově. V 19.stol. ožilo jako centrum podnikání. Zakládaly se zde textilky, železárny, cukrovary i loděnice. Zdejší dezertní víno bylo velmi populární ve viktoriánské Anglii a dodnes je významným vývozním artiklem. Prošli jsme se ke katedrále, které místní říkají **La Manquita** (Jednoruká), protože její jižní věž nebyla dokončena. Začala se stavět na začátku 16.stol. na místě staré mešity. Historickým centrem jsme pokračovali kolem **Museo Picasso Malaga**, které schraňuje na 200 prací **Pabla Picassa**, který se v Malaze narodil roku 1881. Ukázali jsme si Picassův rodný dům, nádherně zachovalé římské divadlo i mohutné maurské pevnosti **Alcazabu** a **Gibralfaro** tyčící se nad městem. Na závěr jsme se prošli po fantastické promenádě **Paseo del Parque**, která připomíná subtropickou botanickou zahradu. Odpoledne následoval odpočinek a relaxace na pláži. Večer jsme navštívili taneční klub **Pepe Lopez** a užili si úžasného tanečního představení, které ukázalo mnoho podob flamenca.

9.den: Čekala nás další perla Andalusie **Cordoba** (300 000 obyv.). Když bylo muslimské území **Al-Andalus** na vrcholu, byla Cordoba jejím hlavním městem. Nejslavnější dny prožívala za vlády **Abd-ar-Rahmána III.**(912-961), který se prohlásil chalífou (hlavou) západních muslimů a vymanil se ze závislosti na Bagdádské chalífovi. V této době byla Cordoba největším městem západní Evropy, stály tu fantastické mešity, knihovny, observatoře, akvadukty i univerzita. Na dvoře chalífy působili vedle sebe muslimští, židovští i křesťanští učenci. Končily tu však na zdejších trzích také cesty otrokářů, mimo jiné i z přemyslovských Čech. Od 11.stol. přišel mocenský úpadek. Intelektuální tradice města pokračovala dále. Ve 12.stol. se tu narodili dva nejslavnější učenci celé Andalusie. Muslim **Ibn Rušd (Averroes)** a žid **Maimonides**. V roce 1236 Cordobu dobyl Ferdinand III. a město částečně ztratilo na významu. Po nádherném římském mostě **Puente Romano** z 1 stol .př.n.l., 16 oblouků a 247 m, přes řeku Guadalquivir jsme došli do starého města. Na mostě jsme si ukázali sochu archanděla Raphaela ze 17.stol., který je považován za ochránce města před nemocemi a přisuzuje se mu schopnost uzdravovat. Prohlídku s naší průvodkyní **Iñez** jsme začali v nádherné mešitě patřící k velkým dílům islámské architektury. Byla založena **Abd-ar-Rahmánem I.** roku 785. V 10.stol. byla během několika přestaveb rozšířena až na rozlohu 23000 m2. V modlitebně se nachází na 850 sloupů. Dnes vidíme mešitu se dvěma velkými změnami. S katedrálou ze 16.stol. přímo uprostřed , tím se vysvětluje častý popis stavby: mešita-katedrála a také s uzavřenými devatenácti dveřmi, kterými mešita komunikovala se světem a jimiž sem padalo světlo. Během prohlídky jsme si ukázali také nádherný **mihráb**-(modlící výklenek) směřující k Mekce. Společně s maksurou, prostorem , kde se modlil chalífa, se jedná o nejdobnější část mešity. Po prohlídce mešity jsme si ukázali hradbu města a prošli se židovskou čtvrtí **Judería**, zde jsme si navštívili půvabnou synagogu a mnoho krásných domů s typickými córdobskými patii. Ty jsou pravděpodobně římského původu a Arabové v této tradici pokračovali. Jejich zeleň a stín poskytuje po staletí odpočinek během velkých veder. Na závěr jsme si

ukázali opevnění **Alcázar de Los Reyes Christianos**, paláce a pevnosti z konce 13.stol.,středověké hradby města i sochy slavných rodáků **Senecy a Averroa**.

10.den: Před odjezdem následoval den relaxace a odpočinku.

11.den: Navštívili jsme slavnou **Granadu** (260 000 obyv.). Její dějiny se čtou jako úžasný thriller. Jsou plné složitých intrik, úkladů, požitkářství, zločinů i milostných afér odehrávajících se za hradbami a zdmi městských paláců. Po pádu **Cordoby** (1236) a **Sevilly** (1248) hledali muslimové útočiště v **Granadě**. Vládce **Mohamed Ibn Jusuf** zde zřídil nezávislý emirát, který sahal od Gibraltarského průlivu až po město Almeria. Po 250 vládli emírové z dynastie **Nasridů** ze stále krásnějšího paláce Alhambra. Granada se stala jedním z nejbohatších měst Evropy. Vzkvétaly zde řemesla i obchod. Svůj vrchol zažil emirát ve 14.stol. za vlády **Jusufa I.** a **Mohameda V.** Koncem 15.stol. se však rozhořel zuřivý boj o následnictví. Jedna strana podporovala emíra **Abu Hasana** a jeho favoritku **Zoráju**, druhá zase jeho syna **Boabdila** a jeho matku **Aishu**. **Boabdil** nakonec zvítězil, ale pouze krátce. Křesťanská vojska katolických manželů **Isabely Kastilské** a **Ferdinanda Aragonského** plenila zemi a dobývala jedno město za druhým. V roce 1491 oblehla i Granadu. Po osmi měsících obléhání Boabdil (užíval oficiálního jména Mohamed XII.) kapituloval výměnou za údolí **Alpujarras** a 30 000 zlatých. Ty však brzy opustil a dožil v Maroku, zemřel roku 1533. Dne 2.1 1492 katolická veličenstva slavnostně vstoupila do města. Královský dvůr pak několik let sídlil v **Alhambře**.Velmi brzy však následovala náboženská perzekuce. Židé byli ze Španělska vyhnáni a muslimové nuceni k přestoupení na křesťanství.V 17.stol. většina ze Španělska odešla. Název **Alhambra** znamená v arabštině Červený hrad. Násrovtší emírové ji změnili v opevněný palácový komplex. Po dobytí byla mešita nahrazena kostelem a vnuk Isabely a Ferdinanda Karel I. nechal na místě jednoho křídla paláců vystavět obrovský renesanční palác. N začátku prohlídky, za neobvykle špatného počasí, jsme se podívali do **Generalife** (Architektova zahrada), jedná se o půvabný komplex zahrad, cest, fontán a komnat sloužících jako místo odpočinku vládců Granady v době letních veder stranou od ruchu hlavního paláce. Ukázali jsme si také pevnost **Alcazabu**, kde sídlila vojenská posádka Alhambry, obrovský palác **Karla I.**,fantastické zahrady a na závěr pobytu v Granadě i **Paláce Nazariés**, což je bezesporu nejskvělejší islámská stavba Evropy s dokonale vyváženým poměrem místností a nádvoří se složitou štukovou výzdobou stěn, s nádhernými dlaždicemi a jemně vyřezávanými stropy.Zde jsme procházeli částí paláce sloužící jako soudní dvůr, navštívili jsme trůní sál i soukromé komnaty paláce jehož centrem je fantastické Patio de los Leones.Lví nádvoří. Otvírali se nám také pohledy na dolní město se čtvrtí Albayzín.Sestoupili jsme k obrovské goticko-renesanční katedrále z počátku 16.stol., a na závěr jsme si prohlédli **Královskou kaplí**, kde jsou pohřbeni **Isabela**, **Ferdinand** i jejich dcera **Juana** a její manžel **Habsburg Filip zvaný Sličný**. Na nocleh jsme znovu zamířili do **Alicante**

12.den: Následující den ráno jsme se brzy ráno vydali na dlouhý přejezd do metropole Katalánska **Barcelony** (1700 000 obyv.) Prohlídku města jsme zahájili, za opět velmi deštivého počasí, n Autobus jsme opustili na **Ramble** , přes kilometr dlouhé hlavní ulici, jejíž prostřední část je živou pěší zónou. Zastavili jsme se i na hlavní tržnici **La Boqueria**. U barcelonské opery – **Gran Teatre de Liceu** je možné na dlažbě Rambly uvidět mozaiku od katalánského surrealisty Joana Miró. Ten byl současníkem Dalího, avšak ve srovnání s ním jsou jeho díla dětsky naivní. Po Ramble jsme došli až na centrální **Katalánské náměstí**. Na třídě **Passeig de Gracia** jsme si ukázali úžasně secesní domy **Casa Lleo Morera** a **Casa Amatler**. Nechyběl ani slavný Gaudího dům **Casa Batló**. Odsud jsme metrem přešli k slavnému chrámu **Sagrada Familia**, jenž je nejslavnější stavbou města. Koncentruje v sobě nejvýznamnější secesní památku, ale i vizi do budoucnosti, neboť se stále ještě buduje a dokončen bude až za desítky let. Je odkazem geniálního architekta **Antonia Gaudího**, který jeho stavbu řídil od 80.let 19.století až do své smrti v roce 1926. Další generace architektů navázaly na Gaudího myšlenku a budovali kostel jako architektonickou Bibli. Za Gaudího bylo postaveno východní průčelí symbolizující narození Ježíše, později už mnohem fádňěji dostavěli západní trakt, připomínající Ukřižování. Přes 100m vysoké věže představují dvanáct apoštolů a čtyři evangelisty. Jižní průčelí má vyznačovat nebeskou slávu. Dominantami budou věže Krista a Panny Marie. Jako stavební materiál se kromě betonu používá i keramika, železo nebo sklo. Východní průčelí působí organicky jako všechny Gaudího stavby. Metrem jsme se vrátili do centra a zamířili do starého města, zvaného „**Barri Gotic**“. Zastavili jsme se u kostela s nejkratším názvem „**Pí**“. Jde o gotickou stavbu ze 14.století

s imponující rozetou a historkou, že se do ní chodil modlit Kryštof Kolumbus, než se vydal na svou objevnou plavbu. Pak jsme se ocitli na Novém náměstí, které má z poloviny moderní tvář včetně sgrafita od Pabla Picassa a z druhé strany dvě věže s anticko-středověkou podobou. Staré Barceloně dominuje gotická katedrála **Svaté Eulálie** z konce 13.století. Sv.Eulálie se podle tradice narodila roku 292 a zemřela roku 304. Existuje mnoho verzí jejího příběhu. Nejčastěji se uvádí ,že byla umučena za to, že se zastávala pronásledovaných křesťanů a strhávala pohanské modly. Byla bičována, mučena hřeby a háky, pálena a nakonec upálena v peci či ukřižována. Uvnitř katedrály se nachází křtitelnice, kde katolický královský pár nechal z Indiánů, jež přivezl Kolumbus, udělat křesťany. Středověké sídlo panovníků jsme si ukázali na **Náměstí králů** s věží Mirador krále Martina i gotickou kaplí **Svaté Agáty**. Právě tady pobývali Isabela Kastilská a Ferdinand Aragonský, když se roku 1493 Kolumbus vrátil ze své objevné cesty. Byli zároveň posledním královským párem, jenž vládl z Barcelony. Na **Jakubově náměstí** jsme si ukázali budovu radnice i sídlo katalánské autonomní vlády a parlamentu. Na **Královském náměstí** jsme obdivovali palmy vyrůstající z dlažby, kašnu Tří grácií i originální lucerny od Antonia Gaudího. Odsud jsme se vrátili do přístavu a odpočali si v centru Maremagnum u přístavu. Na závěr jsme se zájemci navštívili přestavení světlo a zvuk nedaleko Španělského náměstí na fontáně před Palazio Nacional. Do autobusu jsme nastupovali naproti budově středověkých loděnic, přímo u sloupu z 19.století, jemuž dominuje socha Kryštofa Kolumba. Zatímco slavný mořeplavec ukazuje směr k západu, my se vydali opačným směrem.

13.den Ve večerních hodinách jsme se šťastně vrátili do vlasti. Pro zájemce doporučuji tyto knihy:

Maurové a Evropa Hans Kaufmann

Pohádky z Alhambry Washington Irving